

Forslag til: Inatsisartutlov om civile foranstaltninger mod smitsomme sygdomme.

(Naalakkersuisoq for Sundhed)

(1. behandling)

Demokraatit takker Naalakkersuisut for fremsættelse af dette forslag.

COVID-19 og følgevirkningerne heraf er nok den enkeltstående ting, der i nyere tid har skabt flest revolutionærende ændringer i vores samfund på godt og ondt. Tillad mig lige at kigge lidt tilbage i tid. Hvem husker ikke, at vi for blot 1 år siden først var påbegyndt udrulningen af COVID-19-vaccinationerne? At vi for lidt over 2 år siden oplevede en verden, som var i fuld gang med at italesætte restriktioner med gennemgribende konsekvenser for det enkelte menneske såvel som for samfundet?

Dengang var end ikke engang sundhedseksperter vidende om, hvordan denne nye virus ville påvirke hele verden, og man troede sågar, at det var helt usandsynligt at COVID-19 kom til Grønland. I dag står vi et helt andet sted - også på godt og ondt. Coronavirus har aktuelt forårsaget 6 millioner dødsfald på verdensplan, og herhjemme har vi gjort brug af nødvendige restriktioner fra start af – for strenge restriktioner, hvis man spørger visse grupper i samfundet. Men de har været nødvendige for, at vi i dag kan kigge tilbage med en vis ro over, at vi gjorde det rigtige, første gang.

Men restriktionerne kunne ikke beskytte os til evig tid med isolation og ensomhed til følge og med store konsekvenser for vores erhvervsliv. Desværre oplevede vi det første dødsfald med Coronavirus sidste år, da restriktionerne gradvist blev lempet. Alle dødsfald, også relateret til Covid-19 rører os dybt, og vi vil gerne sende vores dybeste medfølelse til de berørte familier og pårørende. Trods det at døden er en garant i livet, så har COVID-19 alligevel påvirket os så tæt på, at man fra et beslutningstagerperspektiv også er blevet meget berørt.

I dag kan vi sige, at 73 procent af befolkningen er førstegangsvaccinerede og 68 procent er andengangsvaccinerede, hvilket vil øge sandsynligheden for bedre beskyttelse i tilfælde af smitte. Hvis kravet var at over 90 procent skulle være færdigvaccinerede før en genåbning kunne finde sted, så kan vi roligt konstatere at Naalakkersuisut har fejlet med sin strategi, og for at nå sit mål. Intet tyder på, at det er lykkedes at få overbevist flere af de voksne borgere om at lade sig vaccinere siden sommeren 2021, og en ukontrolleret smittespredning var egentlig nok det, der endte med at vinde kampen mod frygt for smitte.

Helt overordnet kan man sige, at denne ændring af epidemiloven i vid udstrækning blot er en fortsættelse af den gældende lov og er i stor lighed med den danske. En væsentlig forskel er, at Epidemikommissionen fratages sin bemyndigelse i forhold til bekæmpelse af COVID-19, hvor forbud og andre foranstaltninger i stedet overgår bemyndigelsen til Naalakkersuisut i denne nye lov, som resultat af hensyn til de

demokratiske beslutninger. Dette begrundes ligeledes i erfaringen med den tætte kontakt til partiformændene.

Dog mener vi fra Demokraatit, at denne konstellation blot har været for at orientere partiformændene og ikke så meget en sparring eller forhandling, da Naalakkersuisut ofte har reageret sent i forhold til givne og aktuelle problemstillinger, og har derved heller ikke haft en tydelig scenariebeskrivelse for handleplan i forbindelse med lokale og nationale smitteudbrud. Det løb da også helt løbsk, hvor COVID19-situationen på et tidspunkt så helt håbløs ud på landsplan, med mange hovsa-løsninger, fejlinformationer overfor medierne og med megen frustration til følge fra borgerne og virksomhederne. Blev der egentlig rodet bod på disse fejl? Det tror jeg faktisk ikke. Vi så desværre et Naalakkersuisut, der ikke anede, hvad de skulle stille op. Og vi så et Naalakkersuisut uden nogen som helst form for lederskab. Det var ikke rart at være vidne til.

Vi mener, at Familie- og Sundhedsudvalget kunne have haft en større rolle i samarbejdet om udstedelse af nye bekendtgørelser, hvis der ellers var fremsat ønske om et tættere samarbejde, og ikke blot anvendt udvalgene som en hurtig orienteringspart, når beslutningerne var taget. Det har skabt mange frustrationer, og ikke mindst resulteret i en del parti-politiseret polarisering, som resultat af manglende demokratiske hensyn. Vi ved godt, at Naalakkersuisut fik bemyndigelse til at udfærdige bekendtgørelser i henhold til loven. Vi mener dog, at Naalakkersuisut har anvendt metoder, hvor der ikke har været lovhjælp, eksempelvis ved omlægningen af test-strategien for blot at nævne et konkret eksempel.

Vi mener også at Naalakkersuisut har ageret uansvarligt, når de fratager befolkningen i muligheden for at lade sig PCR-teste og i stedet godtgøre løn for et godt ord, hvis en borger påstår at være smittet og kan oven i købet indlogeres på hotel, hvis denne opholder sig uden for sin hjemby, kvit og frit. Samtidigt har man i alt for lang tid ladet turistaktørerne og virksomhederne i stikken ved, at lade dem vente i unødigt lang tid før en stillingtagen for at krydstogt-turister kan anløbe i Grønland. Disse eksempler medfører store samfundsøkonomiske konsekvenser, hvis regning jo ikke er opgjort endnu.

Jeg har virkelig lyst til at spørge Naalakkersuisut om, hvor vi formelt set er henne i forhold til COVID-19 i dag? Er Coronamut Akiuineq nedlagt på nuværende? Er vi fuldt ud genåbnet som samfund? Er COVID-19 fortsat en samfundskritisk sygdom, trods at man i Danmark ikke længere betragter den som værende samfundskritisk? Vil Naalakkersuisut holde status, eller arrangere sådanne ved at samle befolkningens interesser og formidle vigtige milepæle ud til borgerne? Kan Naalakkersuisut berette om status på arbejdet om at Grønland skal tilslutte sig verdenssundhedsorganisationen, WHO, som blev vedtaget helt ukritisk på Efterårssamlingen 2021, netop som led i Coronahåndteringen? Hvor er vi henne i bekæmpelsen af denne – fortsat - dødelige virus, som jo altså har taget 20 af vores landsfæller inden for det sidste halve års tid? Kan vi mon forvente en ny bølge? En ny variant? I så fald, hvor godt rustet er vi til at håndtere en ny bølge, mentalt og økonomisk? Skal der planlægges nye vaccinationer? Hvad har det kostet os i alt nu, efter at de sidste posteringer blev gjort op i februar 2022 for 2021?

Mange lande beretter om, hvor meget restriktioner har påvirket børnene i forhold til deres muligheder for at indgå i sociale relationer, både i skolen og i fritiden hvor fysisk og mental sundhed dyrkes. Hvordan ser

det ud for vores børns sundhed i Grønland? Kan vi – lige som i Danmark og i andre lande - forvente at vores børn og unge har fået forringet deres livskvalitet betragteligt, og at dette påvirker skolegangen i negativ retning? Kommer dette til at kunne ses i afgangsklassernes resultater i forhold til tidligere årgange?

Igen, savner jeg lidt handlekraft og visioner for, hvad Naalakkersuisut gør sig af forberedelser, og om der er iværksat en evaluering med henblik på at kigge på status på vores genåbningsstrategi og for hvordan vi sikrer vores børns sundhed og trivsel i forholdet til restriktioner.

Fra Demokraatit ønsker vi ikke, at Naalakkersuisut skal have øget bemyndigelse sådan som der i flere tilfælde lægges op til i denne lovændring, særligt beskrevet i bestemmelsen i § 20. Vi ønsker ikke, at den personlige frihed indskrænkes ved, at Naalakkersuisut langt hen ad vejen kan definere, hvad der er en alment farlig sygdom, og med risiko for herigennem at indføre forbud, der potentielt krænker de grundlæggende menneskerettigheder.

Vi mener absolut, at der skal udfærdiges dataindsamling forud for en vedtagelse af en ny lov. Personligt mener jeg ikke, at en traditionel høring er nok i den forbindelse, da coronabekæmpelsen langt fra har været en traditionel politisk arbejdsproces. Vi skal lytte til vores børn ved, at der tages temperatur på, hvordan vores folkeskoleelever og uddannelsessøgende har mærket restriktionerne på kroppen for at tænke proportionerne ind, især nu, hvor Naalakkersuisut ønsker så gennemgribende beføjelser. Proportionerne skal ligeledes sikre, at børnefamilierne fortsat opretholder et leve- og forsørgergrundlag.

Vi siger ikke, at forbud slet ikke skal finde sted i tilfælde af smitteudbrud, hvor det må formodes at farligheden udgør en væsentlig forringelse af den generelle samfundsmæssige sundhedsstatus. Vi mener blot, at for at sikre proportionerne i udstedelse af bekendtgørelser bør der som minimum sikres at 1 eller flere af Inatsisartuts udvalg involveres i beslutningen for at sikre ansvarlige og demokratiske beslutninger, som har så store samfundsmæssige konsekvenser på det menneskelige, og økonomiske plan.

Dette var vores foreløbige bemærkninger. Vi forventer, at Naalakkersuisut hurtigst muligt besvarer de spørgsmål, der fremgår af dette indlæg, så svarene kan indgå i udvalgsarbejdet.

Forslaget henvises til videre behandling i Familie- og Sundhedsudvalget.